

U 15/2018 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Mercosurin välisen assosiaatiosopimuksen neuvottelemisesta

Perustuslain 96 §:n 2 momentin mukaisesti lähetetään eduskunnalle muistio Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Mercosurin välisen assosiaatiosopimuksen neuvottelemisesta.

Helsingissä 19 päivänä huhtikuuta 2018

Ulkoministeri Timo Soini

Ulkoasiainneuvos Ari Mäki

ULKOMINISTERIÖ

MUISTIO
13.4.2018

EUROOPAN UNIONIN JA SEN JÄSENVALTIOIDEN SEKÄ MERCOSURIN VÄLISEN ASSOSIAATIOSOPIMUKSEN NEUVOTTELEMINEN

1 Tausta

Euroopan unionin neuvosto valtuutti syyskuussa 1999 komission ja yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan aloittamaan neuvottelut assosiaatiosopimuksen aikaansaamisesta Etelä-Amerikan yhteismarkkinoiden Mercosurin kanssa.

Mercosur (Mercado Común del Sur eli Etelän yhteismarkkinat, portugaliksi Mercosul) on Argentiinan, Brasilian, Uruguayn ja Paraguayn vuonna 1991 muodostama talousalue Etelä-Amerikassa. Euroopan unionin ja Mercosurin välisten suhteiden perustana on Madridin huipukokouksen yhteydessä joulukuussa 1995 allekirjoitettu puitesopimus. Rio de Janeiron huipukokouksessa vuonna 1999 päätettiin korvata puitesopimus assosiaatiosopimuksella, johon sisältyisi poliittisia ja turvallisuuskysymyksiä koskeva kumppanuus, tiivistetty yhteistyö talouden ja institutionaalisten kysymysten alalla sekä tavarat ja palvelut kattavan vapaa-kauppa-alueen perustaminen.

Venezuela hyväksyttiin Mercosurin jäseneksi vuonna 2012, mutta se ei ole osallistunut EU:n ja Mercosurin välisiin sopimusneuvotteluihin. Venezuela on sittemmin toistaiseksi suljettu Mercosurin ulkopuolelle, koska sen ei katsota täyttäneen kaikkia jäsenyyden vaatimuksia. Bolivia hyväksyttiin Mercosurin täysjäseneksi vuonna 2015, mutta sen jäsenyys ei ole vielä astunut voimaan joidenkin jäsenmaiden ratifiointien ollessa kesken, eikä se ole mukana sopimusneuvotteluissa.

Mercosurilla on liitännäissopimukset viiden muun alueen valtion kanssa: Chilen ja Bolivian kanssa vuodesta 1996 lähtien, Perun kanssa vuodesta 2000 sekä Kolumbian ja Ecuadorin kanssa vuodesta 2004.

Mercosur-alueella asuu yli 250 miljoonaa ihmistä ja se kattaa noin 80 prosenttia Latinalaisen Amerikan bruttokansantuotteesta. Mercosur on siten yksi maailman suurimmista talousalueista ja merkittävä kasvava markkina-alue. EU on Mercosurin suurin kumppani ja samalla suurin investoija alueella.

Mercosurin ja Euroopan unionin suhteet ovat historiallisesti vahvat ja EU on tukenut Mercosurin sisäistä yhdentymisprosessia. EU hyväksyi vuosiksi 2007-2013 Mercosuriin kohdistuneen 50 miljoonan euron suuruisen alueellisen ohjelman, jonka elementit olivat yhteisön instituutioiden vahvistaminen, Mercosurin tukeminen assosiaatiosopimuksen toimeenpanossa ja kansalaisyhteiskunnan osallistumisen tukeminen integraatioprosessissa.

EU:n ja Mercosurin välille neuvoteltava assosiaatiosopimus pitää sisällään muiden EU:n assosiaatiosopimusten tapaan kolme pilaria: poliittinen vuoropuhelu, yhteistyö ja vapaakauppa. Koska Mercosur-alueen maissa on vielä paljon kaupan esteitä, kattava vapaakauppasopimus toisi merkittäviä etuja eurooppalaiselle teollisuudelle ja palveluyrityksille. Mercosur-maiden sovelletut tullit ovat vielä varsin korkealla tasolla. Komissio on arvioinut, että Mercosur-sopimuksen tullien alennusten kautta syntyisi neljän miljardin euron vuosittaiset säästöt. Lisäksi alueella on tullien lisäksi suhteellisen paljon muita kaupan esteitä.

2 Sopimusneuvottelut ja käsittely EU:ssa

Euroopan unioni ja Mercosur ovat käyneet assosiaatiosopimusneuvotteluita huhtikuusta 2000 lähtien. Assosiaatiosopimuksen **vapaakauppaosaa** koskevia neuvotteluja on käyty yli 30 kierrosta, joista viimeisin 21.2.-2.3.2018. Assosiaatiosopimuksen osana käytävät neuvottelut vapaakauppasopimuksesta ovat olleet ajoittain vaikeat, ja ne ovat keskeytyneet useampaan otteeseen. Ensimmäisen kerran tämä tapahtui vuoden 2004 syksyllä, kun osapuolten esittämät markkinoillepääsytarjoukset olivat liian kaukana toisistaan. Vapaakauppaneuvottelut käynnistyivät uudelleen kuuden vuoden tauon jälkeen kesällä 2010. Nopean alun jälkeen ne olivat kuitenkin jälleen pysähdyksissä lokakuusta 2012 kevääseen 2016. Mercosur-alueen talousvaikeudet sekä vapaakauppaa ja kansainvälistä yhteistyötä kannattavan Mauricio Macrin valinta Argentiinan presidentiksi loppuvuodesta 2015 avasivat suosiollisen hetken vapaakauppaneuvottelujen käynnistämiseksi uudelleen. Uusi markkinoillepääsytarjousten (tavarakauppa, palvelut ja julkiset hankinnat) vaihto toteutettiin lopulta toukokuussa 2016. Osapuolten tarjoukset olivat vielä kaukana toistensa odotuksista, mutta niitä pidettiin kuitenkin riittävänä lähtökohdiana neuvottelujen jatkamiselle. Neuvotteluita käytiin sekä vapaakauppasopimusosasta että poliittisesta ja yhteistyöosasta vuoden 2017 kuluessa. Osapuolet vaihtoivat parannettuja markkinoillepääsytarjouksia joulukuun 2017 alussa. Neuvotteluja jatkettiin Buenos Airesissa Maailman kauppajärjestön WTO:n ministerikokouksen yhteydessä 10.-13.12.2017. Neuvotteluja on jatkettu edelleen tammi- ja helmikuussa 2018. Komission tavoitteena on saada neuvottelut poliittisella tasolla periaatteessa päätökseen vuoden 2018 alkupuolella.

Poliittista vuoropuhelua ja yhteistyötä koskevat sopimuksen osat saatiin jo lähes valmiiksi lokakuussa 2012 käydyllä neuvottelukierroksella, mutta sopimusneuvotteluiden pitkittyttyä on käynyt selväksi, että myös nämä sopimuksen osat tuli päivittää. Kansainväliselle agendalle on tullut uusia keskeisiä kysymyksiä, jotka tulee huomioida myös EU-Mercosur-yhteistyössä. Näihin lukeutuvat kestävä kehityksen tavoitteet (Agenda 2030) ja ilmastonmuutosta koskeva Pariisin sopimus sekä uusimmat käänneet muun muassa muuttoliikekysymysten, järjestäytyneen rikollisuuden sekä kyberturvan osalta. Lisäksi yhteistyön määritelmää oli syytä tarkentaa: aikaisemmin sillä tarkoitettiin lähinnä kehitysyhteistyötä, mutta Mercosur-maiden vaurastumisen myötä tämä ei enää ole keskeinen osa niiden ja EU:n välistä yhteistyötä.

Poliittisesta ja yhteistyötä koskevasta osasta käytävät neuvottelut ovat EU:n ulkosuhdehallinnon mukaan olleet hankalia, mutta yhteisymmärrys on saavutettu suurimmassa osassa artikloita. Viimeisin neuvottelukierros on järjestetty 1.-2.3.2018 Asunciónissa. Avoimia kysymyksiä on enää lähinnä artikloissa, jotka käsittelevät yhteistyötä joukkotuhouksien leviämisen estämisessä, muuttoliikekysymyksissä ja konsuliasioissa.

Unionin puolesta neuvotteluja käyvät komissio ja EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja. Komissio raportoi jäsenvaltioille neuvottelujen etenemisestä.

Sopimuksesta käydään jäsenmaiden välistä keskustelua neuvoston työryhmissä, erityisesti kauppapoliittisessa komiteassa (TPC) sekä Latinalainen Amerikka ja Karibia -työryhmässä (COLAC). Euroopan parlamentti antoi päätöslauselman EU:n ja Mercosurin välisistä kauppaneuvotteluista 17.1.2013 (P7_TA(2013)0030).

3 Asian kansallinen käsittely

Ulkoministeriö on valmistellut asiaa yhteistyössä muiden sektoriministeriöiden kanssa. U-kirjelmää on käsitelty ulkosuhdejaoston ja kauppapoliittisen jaoston kirjallisessa menettelyssä 14.-21.3.2018.

Eduskunnalle on toimitettu E-kirje Mercosur-maiden ja EU:n välisen assosiaatiosopimuksen neuvottelumandaatista toukokuussa 1999 (E 17/1999 vp) sekä E-jatkokirje neuvottelutilanteesta syyskuussa 2014 (EJ 30/2014 vp) ja E-kirje helmikuussa 2018 (E 124/2017 vp). Lisäksi eduskunnalle on tiedotettu sopimusneuvotteluista toukokuussa 2001 (HELD1373-3); helmikuussa 2002 (HELD2684-15), kesäkuussa 2003 (HEL0383-39) ja lokakuussa 2004 (HEL0790-53). Eduskuntaa on tiedotettu myös ulkoasiainneuvoston (UAN) kokousten yhteydessä silloin kun Mercosur-neuvottelut ovat olleet UAN:in asialistalla. Eduskunnan ulkoasiainvaliokunta on antanut asiasta lausunnon UaVL4/1999 vp.

4 EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta

EU:n ja sen jäsenvaltioiden tekemien assosiaatiosopimusten aineellisena oikeusperustana käytetään assosointia koskevaa nimenomaista määräystä SEUT 217 artiklaa. Menettelyllisenä oikeusperustana käytetään SEUT 218 artiklaa.

Sopimuksen kauppaa koskevat määräykset eivät valtioneuvoston alustavan arvion mukaan sisällä jaettuun toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Assosiaatiosopimuksen poliittista vuoropuhelua ja yhteistyötä koskevat osat sisältävät mahdollisesti myös jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä ja näin ollen sopimus tehtäisiin lähtökohtaisesti sekasopimuksena.

Päätöksenteko edellyttää neuvostossa yksimielisyyttä SEUT 218 artiklan 8 kohdan mukaisesti. Neuvoston päätös sopimuksen allekirjoittamisesta ja väliaikaisesta soveltamisesta ei edellytä Euroopan parlamentin kuulemistai hyväksyntää. Parlamentille tiedotetaan kuitenkin SEUT 218 artiklan 10 kohdan mukaisesti välittömästi ja täysimääräisesti menettelyn kaikissa vaiheissa. Neuvoston päätös sopimuksen tekemisestä edellyttää Euroopan parlamentin hyväksyntää.

5 Pääasiallinen sisältö

Sopimustekstiä ei kokonaisuudessaan ole vielä käytössä, ja tästä syystä tekstiosioiden otsikot ja järjestys vahvistuvat myöhemmin.

Sopimuksen johdanto, yleiset periaatteet ja institutionaalinen kehys

Johdannon tekstistä on käytännössä saavutettu yhteisymmärrys. Sopimuksen perustana ovat osapuolten väliset vahvat historialliset, kulttuuriset, poliittiset ja taloudelliset siteet. Osapuolet sitoutuvat demokraattisiin ja oikeusvaltioperiaatteisiin, ihmisoikeuksiin ja kansainvälisen turvallisuuden ja rauhan sekä monenkeskisen järjestelmän edistämiseen. Sopimuksen johdannossa tuodaan esille osapuolten aikomus kehittää ja syventää alueiden välisiä suhteita vuoropuhelun ja yhteistyön pohjalta ajatuksena luoda strateginen kumppanuus.

Johdannossa todetaan Agenda 2030:n ja Pariisin ilmastopopimuksen merkitys ja niiden soveltamiseen sitoutuminen. Lisäksi korostetaan alueiden välisen pitkän muuttoliikkeen myönteistä vaikutusta alueiden välisten suhteiden sosiaalisessa, kulttuuri- ja talouskehityksessä. Johdannossa myös vahvistetaan sosiaalista kehitystä koskevien jaettujen periaatteiden ja arvojen merkitys osapuolille ja todetaan kansalaisyhteiskunnan kanssa toimimisen tärkeys.

Sopimuksen tavoitteena on lisätä ja syventää kauppaa ja investointeja osapuolten välillä sekä pysyvää, niin poliittista kuin kaupallis-taloudellista, juridista, kansalaisoikeuksia (vapaus ja turvallisuus), tieteellis-teknistä, yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua, sekä syventää yhteistyötä molempia osapuolia kiinnostavilla aihealueilla. Tämän katsotaan edistävän talouskasvua ja elämänlaadun parantamista.

Osapuolia ja yleisiä määritelmiä, henkilötietojen suojelua ja alueellista soveltamista koskevat neuvottelut ovat kesken.

Sopimuksen yleisiä periaatteita, tarkoitusta ja tavoitteita koskevasta tekstistä ei ole vielä yhteisymmärrystä. Osaston artikkelit on kirjoitettu yleispiirteisiksi ja julistuksenomaisiksi. Niiden tarkoitus on antaa yleinen kehys konkreettisen tason yhteistyölle, joka on osittain jo käynnissä. Osapuolet sitoutuvat demokratian ja laillisuusperiaatteiden noudattamiseen sekä ihmis- ja perusoikeuksien kunnioittamiseen. Osapuolet sitoutuvat edistämään hyvää hallintokulttuuria ja sitoutuvat vähemmistöjen oikeuksien suojeluun. Sopimuksella luodaan alueiden välinen yhteisiin arvoihin ja vastavuoroisuuteen sekä yhteisiin etuihin perustuva yhteenliittymä (assosiaatio) osapuolten välille. Assosiaation tarkoituksena on vahvistaa osapuolten välistä kumppanuutta ja johtaa strategiseen suhteeseen niin poliittisesti kuin kaupallistaloudellisesti sekä lisätä osapuolten välistä yhteistyötä.

Osapuolten välinen *huippukokous* järjestetään tarvittaessa osapuolten yhteisesti sopivaksi katsomana ajankohtana. Huippukokouksen tehtävänä on arvioida sopimuksen toimeenpanoa sekä keskustella yhteisen kiinnostuksen aiheista ja asettaa tavoitteita yhteiselle toiminnalle.

Assosiaationeuvosto valvoo sopimuksen toimeenpanoa ja tavoitteiden toteutumista. Korkeasta virkamiestasosta koostuvan *assosiaatiokomitean* tarkoituksena on avustaa neuvostoa sen velvollisuuksien hoidossa. Assosiaatiokomiteaa ja -neuvostoa koskevan tekstin muotoilut ovat vielä viimeistelemättä. Assosiaatiokomitea voi asettaa *alakomiteoita* käsittelemään niille osoitettuja asioita. *Parlamentaarisen assosiaatiokomitean* tarkoituksena on varmistaa säännöllinen vuoropuhelu EU:n ja Mercosurin parlamenttien välillä ja se voi tehdä suosituksia assosiaationeuvostolle.

Suhteet kansalaisyhteiskuntaan ovat tärkeässä roolissa sopimuksen toimeenpanossa. Osapuolet sopivat tarkoituksenmukaisen konsultaatiomekanismin luomisesta ja vuoropuhelua tukevista toimista kansalaisyhteiskuntansa kanssa.

Turvallisuuslausekkeen tarkoituksena on taata, että mikään sopimukseen kirjoitettu ei edellytä sopimusosapuolta luovuttamaan tietoja tai toimimaan tavalla, jolla voisi olla osapuolen turvallisuutta heikentävää vaikutusta. Sopimukseen kirjoitettu ei velvoita osapuolta pidättäytymään YK:n peruskirjan mukaisista kansainvälisten sitoumusten edellyttämistä toimistaan, joiden tarkoituksena on kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitäminen.

EU:n ja Mercosurin välinen assosiaatiosopimus kumoaa ja korvaa joulukuussa 1995 allekirjoitetun puitesopimuksen Euroopan yhteisön sekä sen jäsenvaltioiden ja Etelän yhteismarkkinan sekä sen jäsenvaltioiden välillä. EU:n ja Mercosurin välistä assosiaatiosopimusta täydentämään voidaan laatia muita sopimuksia.

Poliittinen vuoropuhelu

Poliittisen ja yhteistyöosion tavoitteista on päästy pääosin yhteisymmärrykseen osapuolten kesken. Sopimuksen tavoitteena on vahvistaa poliittista vuoropuhelua ja yhteistä poliittista agendaa, tukea yhteistyötä yhteisen kiinnostuksen aloilla ja linjata kantoja kansainvälisillä foorumeilla toimimiseksi. Poliittisen vuoropuhelun kautta on tarkoitus edistää rauhaa, turvallisuutta sekä poliittista ja taloudellista vakautta ja talouskasvua. Maailmanlaajuisen rauhan ja turvallisuuden edistämiseksi pyritään käyttämään ennaltaehkäisevää diplomatiaa, luottamusta tukevia toimia ja etsimään rauhanomaisia ratkaisuja konflikteihin YK-järjestelmän ja monenkeskisen yhteistyön kautta. Sopimuksen tavoitteena on myös vahvistaa demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatteita sekä edistää ihmis- ja perusoikeuksien toteutumista. Tarkoituksena on edis-

tää inhimillistä ja sosiaalista kehitystä Agenda 2030:n mukaisesti. Osapuolet sitoutuvat edistämään sukupuolten välistä tasa-arvoa ja puuttumaan seksuaalisesta suuntautumisesta tai sukupuolesta johtuvaan syrjintään, jokaisen maan oman lainsäädännön puitteissa. Osapuolet sitoutuvat rasismiin, ihmiskaupan, laittoman asekaupan ja huumekaupan sekä muun rajoja ylittävän järjestäytyneen rikollisuuden vastaiseen toimintaan sekä lasten seksuaalisen hyväksikäytön kitkemiseen. Sopimusosapuolet sitoutuvat korruptiota ja rahanpesua estäviin toimiin sekä ranskaisemattomuuden politiikan kitkemiseen. Osapuolet sitoutuvat terrorismin vastaiseen yhteistyöhön ja terroritekojen ennaltaehkäisyyn, kansainvälisten sopimusten ja YK:n päätöslauselmien mukaisesti, kansallinen lainsäädäntö huomioon ottaen.

Sopimuksella on tarkoitus tukea kummankin alueen omia sisäisiä yhdentymistavoitteita ja edistää konsensusta alueiden välisissä ja kansainvälisissä kysymyksissä. Sopimuksen tavoitteena on lisäksi luoda laaja poliittinen kansainvälisen tason koordinaatiomekanismi tukemaan ja vahvistamaan monenvälisiä, läpinäkyviä ja demokraattisia prosesseja internetin käytön hallintaan sekä edistää keskustelua juridisista kysymyksistä.

Tämän osion avoimia kohtia ovat toistaiseksi tekstimuotoilu joukkotuhoukseiden leviämisen estämisestä ja vuoropuhelu kansainvälisistä verokysymyksistä ja läpinäkyvyyden periaatteista sekä mahdollisesta rahoituksesta.

Yhteistyö demokratian periaatteiden, ihmisoikeuksien, oikeusvaltioperiaatteiden ja kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden vahvistamiseksi (otsikko vahvistamatta)

Osio käsittää artikloja seuraavista aiheista: yhteistyö demokratian, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteiden edistämiseksi, sukupuolten välinen tasa-arvo ja ”Naiset, rauha ja turvallisuus”, joukkotuhoukseiden leviämisen estäminen (tekstistä ei vielä yhteisymmärrystä), kansainvälistä huolta herättävät vakavat rikokset ja Kansainvälinen rikostuomioistuin sekä pien- ja tavanomaiset aseet (tekstimuotoilu kesken). Lisäksi osiossa käsitellään yhteistyötä terrorisminvastaisessa toiminnassa, rauhanrakentamisessa ja rauhanturvassa, humanitaarisessa avussa ja katastrofien hallinnassa sekä yhteistyötä monenvälisillä, alueellisilla ja kansainvälisillä foorumeilla ja organisaatioissa, kyberturvallisuutta ja tietoteknologiaa (ICT) sekä kyberrikollisuutta.

Yhteistyö oikeuden, vapauden ja turvallisuuden aloilla (otsikko vahvistamatta)

Osio käsittelee yhteistyötä muuttoliikeasioissa ja pakolaisten kansainvälisessä suojelussa. Tekstin muotoilu on vielä pitkälti kesken, ja tämä on yksi sopimuksen kohdista, jossa on ollut suuria haasteita löytää yhteisymmärrystä. Lisäksi osiossa käsitellään oikeudellista yhteistyötä, yhteistyötä maailmanlaajuisen huumeongelman sekä korruption ja rajat ylittävän järjestäytyneen rikollisuuden, rahanpesun ja terrorismin rahoituksen vastaisessa toiminnassa ja henkilö-tietosuojaa. Osiossa käsitellään vielä konsuliasiodien yhteistyötä, jonka tekstistä osapuolet eivät kuitenkaan toistaiseksi ole päässeet yhteisymmärrykseen.

Yhteistyö kestävässä kehityksessä (otsikko vahvistamatta)

Osion tavoitteita ja työtapoja koskevassa artiklassa osapuolet korostavat kansainvälisen yhteistyön merkitystä sekä osapuolten tahtoa sitoutua kestäväan kehitykseen ja toteuttaa Rion julistusten (Rio Declaration on Environment and Development, Rio+20 Declaration ”The Future we want”) ja Agenda 2030:n periaatteita. Osapuolet tunnustavat vuoropuhelun ja yhteistyön merkityksen kestäväan kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa sekä sen, että niin yksityis- kuin kansalaisyhteiskuntakin on otettava mukaan kansainväliseen yhteistyöhön. Artiklassa korostetaan sukupuolten välisen tasa-arvon sekä naisten ja tyttöjen voimaannuttamisen olevan

merkittävässä roolissa kestävä kehityksen saavuttamisessa. Lisäksi osa-puolet tunnustavat, että kokonaisvaltainen lähestymistapa sosiaaliseen kehitykseen on välttämätön, ja että sosiaalisen kehityksen täytyy edetä rinta rinnan taloudellisen ja ympäristökehityksen kanssa.

Sopimuksessa asetetaan kehitystä koskevia kysymyksiä käsittelemään yhteinen *alakomitea*, jonka roolina on koordinoita yhteistyötoimintoja, avustaa assosiaatiokomiteaa, ylläpitää dialogia liittyen muun muassa kestävä kehityksen tavoitteisiin. Alakomitean osalta sopimuksen teksti on vielä merkittävältä osin sopimatta. Samoin alueiden väliseen mekanismiin liittyen teksti on vielä sopimatta. Merkittävin auki oleva kysymys on se, puhutaanko, ja jos niin missä määrin, osiossa kestävästä kehityksestä vai kehitysyhteistyöstä.

Osiossa käsitellään lisäksi yhteistyötä ympäristöasioissa, kestävä kaupunkikehityksen, ilmastomuutoksen ja valtamerien ja merien suhteen, energia-asioissa ja raaka-aineisiin liittyvissä asioissa.

Sosiaalinen, talous- ja kulttuurikumppanuus

Osapuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä lisätäkseen yhteiskunnallista yhteenkuuluvuutta ja kaikkien osallistumismahdollisuuksia vähentämällä köyhyyttä, epäoikeudenmukaisuutta ja epätasa-arvoa. Taloudellisen yhteistyön keskeisiä tavoitteita on osapuolten välisten talous- ja kauppasuhteiden laajentaminen, monipuolistaminen ja syventäminen vahvistamalla tuottavaa sektoria, erityisesti pieniä ja keskisuuria yrityksiä sekä luomalla uusia mahdollisuuksia ja lisäämällä kilpailukykyä, innovatiivisuutta ja vahvistamalla alueellista taloudellista integraatiota. Osion artikloiden tekstit ovat pääosin sovittuja, muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Osion artikloissa käsitellään yritysten yhteiskuntavastuuta, teollista yhteistyötä ja liiketoimintamahdollisuuksia, verotuskysymyksiä, makrotalousvuoropuhelua, yhteistyötä kuluttajien oikeuksiin ja tilastoihin liittyen sekä tutkimusta ja innovaatioita. Lisäksi käsitellään yhteistyötä digitaaliseen talouteen, avaruuden siviilitoimintoihin, liikenteeseen, matkailuun, sosiaaliseen kehitykseen, työllisyyteen ja työhön, koulutukseen, nuoriin ja urheiluun liittyen. Osiossa on lisäksi artikkelit liittyen kulttuuri-, audiovisuaaliseen ja mediayhteistyöhön sekä alueelliseen integraatioon. Osioon on mahdollisesti tulossa lisää artikloita liittyen pieniin ja keskisuriin yrityksiin sekä Mercosur-maiden osallistumiseen EU:n vientipalveluihin, mutta näiden mahdollisesta sisällyttämisestä sopimukseen tai tekstimuodoista ei ole sovittu.

Vapaakauppasopimus

Tavarakauppa

Neuvottelujen yleisenä tavoitteena on lähes koko tavarakaupan tuonti- ja vientitullien asteittainen poistaminen noin kymmenen vuoden siirtymäajan kuluessa sopimuksen voimaantulosta. Neuvotteluja on käyty tähän asti tavarakaupan sääntöjä koskevan yhteisen pohjatekstin pohjalta, mutta useat keskeiset neuvottelukysymykset ovat vielä auki. Markkinoillepääsyneuvotteluissa eteenkin maataloutta koskevat neuvottelut ovat haastavat. EU:lle herkkien maataloustuotteiden markkinoiden avaaminen on tarkoitus toteuttaa tullikiintiöiden kautta. Tavarakaupan parannettuja markkinoillepääsytarjouksia vaihdettiin joulukuussa 2017. Tätä aikaisemmin niitä oli vaihdettu toukokuussa 2016. Tarjouksia tultaneen vielä parantamaan jonkin verran ennen kuin sopimukseen päästään.

Energia ja raaka-aineet

EU tavoittelee kauppasopimuksissaan avointa, läpinäkyvää, syrjimätöntä ja ennakoitavissa olevaa liiketoimintaympäristöä, johon eivät kuulu esim. tuonti- tai vientimonopolit. EU pyrkii

sopimusmääräyksillä varmistamaan, että pääsy energiaverkkoihin on syrjimätöntä ja energia-tuotteiden kauttakulku on esteetöntä. EU pyrkii kauppasopimusten määräyksillä varmistamaan vapaat ja ennustettavat raaka-ainemarkkinat. Sopimuksen yleiset säännökset tavarakaupasta ja palveluista koskevat myös raaka-ainekauppaa. EU:n tavoitteena on myös sopia lisäksi erillisistä raaka-aineita koskevista säännöksistä, joilla parannetaan vaatimusten läpinäkyvyyttä ja markkinoillepääsyä sekä varmistetaan syrjimättömyys raaka-ainekaupassa.

Alkuperäsäännöt

Sopimukseen sisällytetään alkuperäsäännöt, joilla määritellään ne edellytykset, jotka tuotteiden tulee täyttää, jotta ne voivat saada sopimuksen mukaiset tullietuudet. Osa neuvotteluosion kysymyksistä on sovittu, mutta neuvottelut jatkuvat edelleen useiden kysymysten ja tuotesektoreiden osalta.

Yritysten sijoittautuminen, yritystoimintaan liittyvien henkilöiden maahanpääsy sekä palveluiden rajat ylittävä kauppa

Sopimuksen tavoitteena on vähentää esteitä, jotka liittyvät esimerkiksi yrityksen tytäryhtiön perustamiseen, yritystoimintaan liittyvien henkilöiden maahantuloon sekä palveluiden rajat ylittävään kauppaan.

Tavoitteena on syrjimättömyys eli se, että toisen osapuolen palvelut ja yritykset voivat toimia samoin ehdoin markkinoilla kuin maan omat palvelut ja yritykset, jollei muuta sovita. EU on antanut toukokuussa 2016 oman, parannetun ehdotuksensa (niin kutsuttu tarjous) markkinoillepääsyehdoiksi (sitoumuksiksi). Tarjousten taso ei vastannut osapuolten odotuksia tuolloin. Mercosur antoi uuden parannetun tarjouksen joulukuussa 2017.

Suomi tekisi uusia, GATS-sopimuksen puitteissa tehtyjä sitoumuksia pidemmälle meneviä sitoumuksia rajat ylittävien palveluiden sekä yritysten sijoittautumista koskevien ehtojen osalta muun muassa laki-, kirjanpito-, tutkimus- ja kehityspalveluissa sekä teollisuustuotantoon liittyvissä neuvonta- ja konsultointipalveluissa, sisustussuunnittelu-, huolto- ja korjaus-, posti- ja kuriiri-, rakennus-, jakelu- ja kuljetuspalveluissa. Suomi sitoutuu myös siihen, että suomalaiset kuluttajat voivat ilman Suomesta tulevia rajoituksia käyttää palveluja Mercosurin alueella eri aloilla (ml. liikenne-, matkailu-, eri asiantuntija-, koulutus- tai sosiaali- ja terveyspalvelut). Palvelukauppaa koskeva sopimusosa ei käsittele valtiontukia, joten osapuolilla säilyy tältä osin täysi harkintavalta myöntää tai olla myöntämättä tukia palveluille, investoinneille tai kuluttajille. Lisäksi Suomi tekisi uusia sitoumuksia yritysten perustamista koskevien ehtojen osalta muilla kuin palvelutuotantoaloilla, kuten maa-, metsä- ja kalatalous-, teollisuus-, kaivos- ja energiantuotannon aloilla.

Yritystoimintaan liittyvien henkilöiden maahantulon osalta Suomi tekee uusia sitoumuksia tietyillä aloilla yritysten sisäisten siirtojen, yritysvierailijoiden, sekä sopimuksen nojalla maahan tilapäisesti tulevien palveluntarjoajien osalta. Erityisesti toimitussopimuksen nojalla maahan tulevien palveluntarjoajien suhteen Suomi sitoutuu siihen, että se ei sovellata saatavuusharkintaa noin 30:een Mercosurin alueelta Suomeen tulevaan, tietyt ehdot täyttävään palveluntarjoajaan. Maahantulon ehtona on muun muassa se, että yrityksellä on sopimus EU-yrityksen kanssa palvelun toimittamisesta ja maahantulija on lähtökohtaisesti korkeasti koulutettu. Kun tämä ilman saatavuusharkintaa maahan tulevien palveluntarjoajien lukumäärä täyttyy, saatavuusharkinnan soveltaminen olisi jälleen mahdollista lukumäärän ylittävien palveluntarjoajien osalta. Sitoumukset tehtäisiin aloilla, joilla Suomi ei voimassa olevan ulkomaalaislain mukaan tälläkään hetkellä sovelleta saatavuusharkintaa. Sopimus ei myöskään edellytä saatavuusharkinnan soveltamista, vaan osapuoli voi aina tarjota toisen osapuolen palveluille ja yrityksille ”pa-

rempaa kohtelua” (eli vähemmän syrjivää kohtelua) kuin mitä sopimuksessa on mainittu. Sopimuksen tekeminen tarkoittaa kuitenkin, että aloilla, joilla ym. sitoumukset on tehty, saata-
vuusharkintaa ei voitaisi soveltaa mainitun lukumäärän osalta myöskään tulevaisuudessa.

Sopimuksessa on tarkoitus sopia myös palveluja ja investointeja koskevista säännöistä. Tällä tarkoitetaan muun muassa lupa- ja pätevyysvaatimusten sekä -menettelyiden syrjimättömyyttä ja läpinäkyvyyttä (ml. lupien kohtuullinen käsittelyaika). Tältä osin tavoitteena on saada Mercosur-maat sitoutumaan periaatteisiin, jotka ovat jo käytössä Suomessa ja EU:ssa ja siten ta-
soittaa kilpailuedellytyksiä ja parantaa eurooppalaisia vientimahdollisuuksia. Lisäksi posti- ja
kuriiri-, televiestintä-, rahoitus- sekä meriliikennepalveluiden osalta sopimus sisältää erityisiä
sääntelyä koskevia velvoitteita (esim. sääntelyviranomaisen riippumattomuus, lupamenettelyi-
den syrjimättömyys). Sopimus tarjoaa myös puitteet neuvotteluille ammatillisen pätevyyden
vastavuoroisesta tunnustamisesta tulevaisuudessa.

Julkiset hankinnat

Mercosurin julkisten hankintojen markkinoiden avaaminen lukeutuu EU:n keskeisiin neuvot-
telutavoitteisiin näissä vapaakauppaneuvotteluissa. Julkisten hankintojen markkinoille-
pääsytarjoukset vaihdettiin toukokuussa 2016. Mercosurin ensimmäinen tarjous oli hyvin sup-
pea. Mercosur antoi uuden parannetun tarjouksen joulukuussa 2017. Sopimuksella tavoitellaan
merkittävää markkinoillepääsyä EU-lainsäädännön asettamissa rajoissa siten, että osapuolten
sitoumukset olisivat vastavuoroisia. Neuvotteluteksti on muutamia yksityiskohtia lukuun ot-
tamatta saatu neuvoteltua valmiiksi.

Henkisen omaisuuden suoja, ml. maantieteelliset merkinnät

Sopimus sisältäisi määräyksiä mm. tekijänoikeuksista ja lähioikeuksista, tavaramerkeistä,
maantieteellisistä merkinnöistä, mallioikeuksista ja patenteista. EU pyrkii neuvotteluissa EU-
lainsäädännön ja alan kansainvälisten sopimusten mukaisiin sitoumuksiin. Osa neuvottelu-
osion kysymyksistä on saatu sovittua. Lääkkeiden osalta Mercosur ei sitoutuisi samantasoi-
seen patenttisuojaan kuin EU:ssa, joten sopimus ei vaikuttaisi näiden maiden lääketeollisuu-
den mahdollisuuksiin valmistaa geneerisiä lääkkeitä. Maantieteellisten merkintöjen osalta ta-
voitteena on suojata mahdollisimman moni EU:ssa nimisuoja saavista tuotteista Mercosurin
markkinoilla. Aiheen osalta käydään viimeisiä neuvotteluita suojattavista nimikkeistä.

Tullimenettelyt ja kaupan helpottaminen

Sopimus tulisi sisältämään määräyksiä kaupan helpottamisesta, tulliyhteistyön parantamisesta
sekä sitoumukset kansainvälisten tullaussääntöjen noudattamisesta. Kappaleen sisältö on saatu
pääosin neuvoteltua valmiiksi.

Kaupan tekniset esteet

Sopimuksen tavoitteena on helpottaa tavarakauppaa osapuolten välillä vähentämällä erilaisista
teknisistä määräyksistä, standardeista ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyistä (ku-
ten testaus ja sertifiointi) aiheutuvia tarpeettomia esteitä. Tavoitteena on lisätä osapuolten vä-
listä yhteistyötä ja läpinäkyvyyttä. EU:n tavoitteena on saada sopimukseen WTO:n kaupan
teknisiä esteitä koskevaa sopimusta pidemmälle meneviä sitoumuksia. EU:n tavoitteena on
teksti, joka vastaisi sisällöltään EU:n viime aikoina solmimia vapaakauppasopimuksia. Neu-
votteluissa on edetty, mutta avoinna on yhä esimerkiksi vaatimustenmukaisuuden arviointiin
liittyviä neuvottelukysymyksiä. Keskusteluissa on myös erillinen ajoneuvosektorin esteitä
poistava liite.

Terveys- ja kasvinsuojelutoimenpiteet

Neuvotteluiden lähtökohtana ovat WTO:n terveys- ja kasvinsuojelua koskevan sopimuksen (Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures, SPS) periaatteet. Neuvotteluissa tavoitellaan terveys- ja kasvinsuojelutoimien kielteisten kauppavaikutusten minimoimista parantamalla osapuolten viranomaisten yhteistyötä ottaen kuitenkin huomioon osapuolten oikeus arvioida ja hallinnoida riskejä sekä suojella ihmisten, eläinten ja kasvien terveyttä. Osa neuvotteluosion kysymyksistä on saatu sovittua. Neuvotteluissa pyritään myös edistämään eläinten hyvinvointiin liittyvien standardien yhdenmukaisuutta.

Kilpailupolitiikka

Kilpailupolitiikkaa koskevassa luvussa pyritään sopimaan vahvoista sitoumuksista kilpailunvastaisten toimien poistamiseksi, lainsäädännön lähentämisestä sekä tehokkaasta toimeenpanosta. Osion teksti on saatu neuvoteltua valmiiksi.

Suojalausekkeet, polkumyynnin vastaiset toimenpiteet ja tasoitustoimenpiteet

Sopimukseen sisällytetään WTO:n sopimusten mukaiset määräykset polkumyynti- ja tasoitustullien sekä suojatoimenpiteiden käytöstä. Tavoitteena on myös, että osapuolet sopisivat kahdenvälisesti WTO-sääntöjä pidemmälle menevistä ehdoista polkumyynti- tai tasoitustullien käyttöönottamiseksi. Osion tekstissä on vielä jonkin verran avoimia kohtia kahdenvälisen suojatoimilausekkeen osalta.

Kestävä kehitys

Sopimukseen sisällytetään osio kattaen kauppaa ja kestävää kehitystä koskevia määräyksiä. Sopimusmääräyksillä edistetään kansainvälisten ympäristöä ja työelämän oikeuksia koskevien sopimusten tehokasta täytäntöönpanoa. Osapuolet myös sitoutuisivat olemaan heikentämättä ympäristö- tai työelämän normejaan edistääkseen kauppaa tai investointeja. Sitoumusten täytäntöönpanon seuranta ja mahdollisia riitoja varten perustetaan erilliset institutionaaliset järjestelyt ja menettelyt. Osion tekstissä on vielä jonkin verran avoimia kohtia.

Pienet ja keskisuuret yritykset

EU:n esityksestä osapuolet ovat sopineet pieniä ja keskisuuria yrityksiä koskevan luvun sisällyttämisestä sopimukseen. Tavoitteena on auttaa pk-yrityksiä sopimuksen tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntämisessä.

Riitojenratkaisu

Sopimukseen sisällytetään tavanomaiset WTO:n riitojenratkaisujärjestelmään pohjautuvat määräykset. Tavoitteena on luoda tehokas ja nopea mekanismi sopimuksen tulkintaan ja soveltamiseen liittyvien (osapuolten välisten) riitojen ratkaisemiseksi. Osion teksti on saatu neuvoteltua valmiiksi.

6 Sopimuksen allekirjoittaminen, väliaikainen soveltaminen ja voimaantulo

Neuvottelujen ollessa kesken allekirjoittamisen ajankohdasta ei ole vielä tietoa. Väliaikaisesta soveltamisesta ja sopimuksen voimaantulosta on jo neuvoteltu, mutta määräysten muotoilusta

ei ole vielä lopullisesti sovittu. Kun sopimus tulee voimaan, se on voimassa toistaiseksi. Osapuolet voivat kirjallisella ilmoituksella irtisanoa sopimuksen.

7 Taloudelliset ja muut vaikutukset

Sopimuksella ei ole suoranaisia budjettivaikutuksia Suomeen, mutta sillä arvioidaan olevan myönteisiä vaikutuksia sekä EU:n ja Mercosur-maiden välisille suhteille että talousyhteistyölle. Voimaan tullessaan assosiaatiosopimus tiivistää entisestään EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Mercosur-maiden yhteistyötä laaja-alaisesti. Vapaakauppasopimuksella tuetaan osapuolten välisen kaupan kasvua. Sopimuksella arvioidaan olevan kokonaisuudessaan myönteisiä talousvaikutuksia Suomelle.

Mercosur on yksi maailman suurimmista talousalueista ja merkittävä kasvava markkina-alue. EU on Mercosurin suurin kauppakumppani ja samalla suurin investoija alueella. Koska Mercosur-alueen maissa on vielä paljon kaupan esteitä, kunnianhimoinen vapaakauppasopimus toisi merkittäviä etuja eurooppalaiselle teollisuudelle ja palveluyrityksille. Mercosur-maiden sovelletut tullit ovat vielä varsin korkealla tasolla. Sovelletujen tullien keskitaso on noin 13 prosenttia (sidottujen tullien keskiarvo on yli 30 prosenttia), mutta esimerkiksi kuljetusvälineissä tullit ovat jopa 35 prosenttia. Komissio on arvioinut, että Mercosursopimuksen tullien alennusten kautta syntyisi neljän miljardin euron vuotuiset säästöt. Tämä on esimerkiksi noin 7-8 kertaa enemmän kuin EU-Kanada-vapaakauppasopimuksen tullien alennuksista syntyvät säästöt. Lisäksi alueella on vielä suhteellisen paljon muita kaupan esteitä.

Sopimuksen arvioidaan kasvattavan maataloustuotteiden tuontia EU:n alueelle. Erityisesti tuonnin arvioidaan kasvavan lihatuotteiden kohdalla. Kasvavan tuonnin vaikutukset riippuvat neuvottelutuloksesta, erityisesti Mercosurille myönnettävien tullikiintiöiden koosta ja ehdoista.

Tullin tilastojen mukaan tavarakaupan Suomen vienti Mercosuriin (Argentiina, Brasilia, Paraguay ja Uruguay) oli noin 522 miljoonaa euroa vuonna 2017, noin prosentin Suomen kokonaisviennistä. Vastaavasti Suomen tuonti alueelta oli noin 752 miljoonaa euroa, mikä vastasi noin 1,1 prosenttia Suomen kokonaistuonnista vuonna 2017. Brasilian osuus tuonnista Mercosur-alueelta oli noin 76 prosenttia ja viennistä noin 67 prosenttia. Suomen tuonti Mercosur-maista koostuu noin 80-prosenttisesti raaka-aineista (mm. paperimassaa ja malmeja) sekä elintarvikkeista (mm. kahvi, tee, kaakao, hedelmät, kasvikset, sokeri, liha ja lihatuotteet). Suomen vienti koostuu puolestaan pääosin koneista, laitteista ja kuljetusvälineistä, joiden osuus on noin 60 prosenttia kokonaisviennistä Mercosur-alueelle. Lisäksi muita keskeisiä tehdasteollisuuden vientituotteita ovat paperi ja pahvi sekä kemianteollisuuden tuotteet. Tilastokeskuksen mukaan palveluiden vienti oli vuonna 2016 Mercosur-maihin yhteensä 319 miljoonaa euroa. Vastaavasti tuonti Suomeen oli 242 miljoonaa euroa.

8 Suhde Suomen lainsäädäntöön

Unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Mercosurin välistä assosiaatiosopimusta neuvotellaan niin sanottuna sekasopimuksena, joka sisältäisi sekä unionin että jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Se, tehdäänkö sopimus unionisopimuksena vai sekasopimuksena, päätetään kuitenkin lopullisesti vasta valmiin sopimustekstin perusteella. Assosiaatiosopimus sisältää poliittista vuoropuhelua ja yhteistyötä sekä kauppaa koskevan osuuden.

Sopimuksen *poliittista vuoropuhelua ja yhteistyötä* koskevaan osuuteen odotetaan sisältyvän määräyksiä ainakin seuraavilta aloilta: yhteistyö demokratian, ihmisoikeuksien, oikeusvaltion ja tasa-arvon vahvistamiseksi, kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden vahvistaminen, yhteis-

työ kansainvälisissä järjestöissä, kyberturvallisuus, oikeusalan yhteistyö, terrorismin, huumeiden, järjestäytyneen rikollisuuden ja rahanpesun vastainen toiminta, ympäristö, ilmastonmuutos, valtameret ja meret, energia, liiketoiminnan edistäminen, kuluttajansuoja, tilastot, tutkimus ja innovaatiot, digitalous, avaruus, liikenne ja matkailu, työelämä, kulttuuri ja media sekä alueellisen yhdentymisen tukeminen.

Sopimuksen *kauppaa* koskevaan osuuteen tulisi ainakin sisältymään määräyksiä seuraavilta aloilta: tavarakauppa, alkuperäsäännöt, palvelujen kauppa, julkiset hankinnat, henkisen omaisuuden suoja, terveys- ja kasvinsuojelumääräykset, kaupan tekniset esteet, tullimenettelyt ja kaupan helpottaminen, kilpailusäännöt, suojatoimet, kestävä kehitys sekä sopimuksen riitojenratkaisumekanismit. Annetun neuvottelumandaatin mukaisesti Mercosurin kanssa ei neuvotella investointisuojaista.

Kansalliseen tai jaettuun toimivaltaan kuuluvia määräyksiä voi sisältyä sopimuksen poliittista vuoropuhelua ja yhteistyötä koskeviin osiin. Ennen neuvoteltavana olevien sopimusmääräysten tarkentumista ei myöskään ole varmuutta siitä, ovatko määräykset pelkästään julistuksenomaisia vai ulottuvatko määräykset yhteistyövelvoitetta pidemmälle. Neuvotteluissa ei ole vielä lopullisesti sovittu sopimuksen olennaisiksi osiksi määriteltävistä määräyksistä tai niihin liittyvistä sanktioluonteisista toimita, mutta esimerkiksi näiden on katsottu perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan kuuluvan eduskunnan hyväksymistoi­mivaltaan. Sopimuksen kauppaa koskevat määräykset kuuluvat valtioneuvoston alustavan arvion mukaan ja EU-oikeuden tämänhetkessä kehitysvaiheessa unionin yksinomaiseen toimivaltaan.

9 Ahvenanmaan asema

Sopimuksen kauppaa koskevat määräykset sisältävät palveluiden ja investointien sekä julkisten hankintojen osalta kauppasopimukseen tavanomaisesti sisällytettävän varauman Ahvenanmaan osalta. Varauman mukaan Ahvenanmaa voi rajoittaa kiinteän omaisuuden ostoa sekä palveluiden tarjoamista Ahvenanmaalla henkilöiltä, joilla ei ole kotiseutuoikeutta.

Sopimuksen kauppaa koskevat määräykset kuuluvat valtioneuvoston alustavan arvion mukaan ja EU-oikeuden tämänhetkessä kehitysvaiheessa unionin yksinomaiseen toimivaltaan. Jäsenvaltioiden tai jaettuun toimivaltaan kuuluvia määräyksiä voi sisältyä sopimuksen poliittista vuoropuhelua ja yhteistyötä koskeviin osiin. Valtioneuvoston arvion mukaan näihin osiin voi sisältyä myös Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n mukaan Ahvenanmaan toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Sopimuksen määräysten suhdetta Ahvenanmaan toimivaltaan arvioidaan kokonaisvaltaisesti sopimuksen lopullisen sisällön valossa.

10 Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto katsoo Euroopan komission ja korkean edustajan neuvotelleen niille annetun mandaatin mukaisesti ja neuvottelujen edenneen EU:n ja Suomen etujen mukaisesti. Valtioneuvosto ei ole nähnyt päätökseen saaduissa osioissa Suomelle ongelmallisia kohtia. Valtioneuvosto katsoo sopimuksen tukevan Suomen pyrkimyksiä kasvattaa kauppaa ja syventää yhteistyötä Mercosur-maiden kanssa ja kannattaa sopimuksen tekemistä. Valtioneuvosto pitää perusteltuna sopimuksen neuvottelemista sekasopimuksena. Lopullinen päätös sopimuksen luonteesta tehdään ennen sopimuksen allekirjoittamista lopullisen sopimustekstin valossa.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä Mercosurin sitouttamista poliittisen vuoropuhelun ja yhteistyön avulla kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta koskevaan yhteistyöhön ja ratkaisujen hakemiseen globaaleihin haasteisiin, kuten energiakysymykset, ilmastonmuutos, kestävä kehitys, ihmisoikeus- ja maahanmuuttokysymykset ml. takaisinottovelvollisuus sekä rikollisuuden,

huumeiden leviäminen ja joukkotuhoukset leviäminen. Valtioneuvosto pitää tärkeänä vapaakauppasopimuksen solmimista Mercosurin kanssa erityisesti huomioiden protektionististen suuntausten lisääntymisen uhan kauppapolitiikassa maailmalla. EU-sopimus olisi Mercosurin ensimmäinen todellinen vapaakauppasopimus. Sopimus sitouttaisi Mercosurin kaupan vapauttamiseen ja sillä olisi laajempaa strategista merkitystä EU:lle. Sopimus edistäisi todennäköisesti myös Mercosurin keskinäistä taloudellista integraatiota.

Sopimustekstilunnon poliittista vuoropuhelua ja yhteistyötä koskeva osuus on varsin kattava sisältäen keskeisenä elementtinä myös ihmisoikeuksien huomioimisen. Valtioneuvosto korostaa kaikkien valtioiden kanssa tehtäviin yhteistyösopimuksiin mukaan otettavien vakio-lausekkeiden merkitystä. Lausekkeet koskevat ihmisoikeuksia, kansainvälistä rikostuomiois-tuinta (ICC), pien- ja kevytaseita (SALW), terrorismin vastaista toimintaa ja joukkotuhoukset leviämisen estämistä (WMD). Suomi pitää tärkeänä neuvottelu- ja sanktiomekanismin sisällyttämistä lopulliseen sopimukseen EU:n yleisen linjan mukaisesti.

Valtioneuvoston tavoitteena on, että sopimuksella parannetaan yritysten markkinoillepääsyä tavara- ja palvelukauppaa vapauttamalla ja julkisia hankintoja kilpailulle avaamalla. Tavoit-teena ovat lisäksi riittävät ja tehokkaat henkisen omaisuuden suojaa koskevat määräykset. Kunnianhimoinen sopimus toisi merkittäviä etuja eurooppalaisille ja suomalaisille teollisuus- ja palveluyrityksille, koska alueen tullitaso on vielä suhteellisen korkea ja alueen maissa on voimassa paljon muitakin kaupan esteitä. Valtioneuvosto tukee EU:n tavoitteita neuvotella Mercosurin kanssa Maailman kauppajärjestön (WTO) sopimuksia pidemmälle menevistä mää-räyksistä.

Tavarakauppa

Valtioneuvoston tavoitteena on saada keskeiset vientituotteemme välittömän vapauttamisen piiriin. Keskeisiä tuotteita Suomen osalta ovat mm. paperi, kartonki ja pahvi, rauta ja teräs se-kä niistä valmistetut tuotteet, koneet ja laitteet sekä kuljetusvälineet ja kulkuneuvot. Maa-talouden osalta valtioneuvosto pitää tärkeänä, että mahdolliset markkina-avaukset Suomelle herkissä tuotteissa toteutetaan yhteisen maatalouspolitiikan pohjalta ja ensisijaisesti tulli-kiintiöillä.

Energia ja raaka-aineet

Valtioneuvosto kannattaa tavoitetta sisällyttää sopimukseen energiaa ja raaka-aineita koskevat erityismääräykset.

Alkuperäsäännöt

Valtioneuvoston tavoitteena ovat mahdollisimman yksinkertaiset ja selkeät alkuperäsäännöt, jotka mahdollistavat sopimuksen mukaisten tullietuuksien tehokkaan hyödyntämisen.

Yritysten sijoittautuminen, yritystoimintaan liittyvien henkilöiden maahanpääsy sekä palvelui-den rajat ylittävä kauppa

Valtioneuvosto tavoittelee sopimuksella yritysten sijoittautumiseen ja palveluiden tarjoami-seen liittyvien esteiden vähentämistä muun muassa seuraavilla aloilla: huolto ja korjaus, erilai-set tekniset suunnittelu- ja asiantuntijapalvelut, konsultointi, informaatio- ja viestintäala, tietoturva- ja digitaaliset palvelut, arkkitehti- ja kaupunkisuunnittelupalvelut, teollisuustuotan-toaloista yritysten perustamiseen liittyvien esteiden poistamista seuraavilla aloilla paperi ja sellu, pakkausmateriaalit, kemianteollisuuden tuotteet, koneet, laitteet ja ajoneuvot.

Julkiset hankinnat

Valtioneuvosto tavoittelee mahdollisimman laaja-alaista pääsyä Mercosurin julkisten hankintojen markkinoille sekä avoimia ja eurooppalaisia toimijoita syrjimättömiä hankintamenettelyjä.

Henkisen omaisuuden suoja

Valtioneuvoston tavoitteena on sopimus, joka sisältäisi yksityiskohtaiset ja kattavat henkisen omaisuuden suoja ja sen täytäntöönpanoa koskevat määräykset.

Tullimenettelyt ja kaupan helpottaminen

Valtioneuvosto kannattaa pyrkimyksiä yksinkertaistaa ja sujuvoittaa tulli- ja kauppamenettelyjä ja lisätä tulliyhteistyötä.

Kaupan tekniset esteet

Tekniset kaupanesteet ovat yleisimpiä suomalaisyritysten Mercosur-alueella kohtaamista kaupanesteistä. Valtioneuvosto kannattaa pitkälle meneviä sitoumuksia teknisten kaupanesteiden vähentämiseksi.

Terveys- ja kasvinsuojelutoimenpiteet

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että sopimus täydentää riittävän kunnianhimoisesti WTO:n sopimusta terveys- ja kasvinsuojelutoimista. Valtioneuvosto pitää tärkeänä EU:n tavoitetta sisällyttää terveys- ja kasvinsuojelutoimia käsittelevään lukuun eläinten hyvinvointia koskevia periaatteita sekä tavoitetta vahvistaa osapuolten yhteistyötä antibioottien käytön vähentämisessä eläintuotannossa.

Kilpailupolitiikka

Valtioneuvosto katsoo, että sopimuksen kilpailupolitiikkaa koskevien määräysten tulisi olla linjassa EU:n lainsäädännön kanssa. Valtioneuvosto kannattaa valtioneuvostoa koskevien riittävän vahvojen määräysten sisällyttämistä sopimukseen.

Suojalausekkeet, polkumyynnin vastaiset toimenpiteet ja tasoitustoimenpiteet

Valtioneuvosto kannattaa asetettuja tavoitteita WTO:n sopimusmääräyksiä pidemmälle menevien määräysten sisällyttämisestä sopimukseen.

Kestävä kehitys

Valtioneuvoston tavoitteena ovat sopimusmääräykset, joilla edistetään kansainvälisten ympäristösopimusten ja työelämän oikeuksia koskevien sopimusten ja standardien noudattamista sekä tehokasta toimeenpanoa.

Riitojenratkaisu

Valtioneuvosto katsoo, että riitojenratkaisumekanismien tulisi olla tehokas ja ennakoiva.